

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno.
četrtletno K 30.—
Če pride naročnik sam v uredništvo po list: Mesečno K 9.50. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, sreda 28. julija 1920.

Št. 165.

Slabi izgledi za skorajšnjo rešitev vladne krize.

Albanci zavzeli Valono? — Boljševiki prodirajo dalje. — Bodoči sestanek mirovne konference.

Za našo Koroško.

(Govor poslanca prof. Voglarja na protestnem zborovanju 24. t. m.)

Velecenjeni zborovalci!

Niso se še ohladila mrtva trupla naših jugosl. mučenikov, ki so padli za našo sveto stvar v Trstu, še se kadi dim iz zažganih palač po celem Primorju, še prodajajo laški tatje na tolovajski način naropano imetje naših ljudi, ko grozi našemu narodu nova nevarnost na Koroškem, v tej zibelki slovenskega naroda.

Ker so koroški Slovenci v con A ponovno jasno pred celim svetom izjavili, da se nočejo nikdar ločiti od svoje prave domovine, so si izmislili Nemci, ki jim dajejo vedno in povsod Lahi potuho, nov način, da si rešijo kolikortoliko slovenskega ozemlja.

Z vsemi silami pritiskajo na entento, da naj odpre demarkacijsko črto med našo in nemško glasovalno cono,

Prozoren je njihov namen: Prvič ne morejo več vzdržati discipline med svojimi ljudmi, ker je draginja in lakota med njimi neznosna — medtem ko je v Jugoslaviji življenje vendar neprimerno bolje.

Nezmotljivi sveti oče sveta.

II.

Zgodovina se ponavlja. Danes stojimo blizu poto, na katerem je Evropa stala pred enim stoletjem in na istem potu kakor smo stali posebno Slovani v razmerju s papeštvom pred pol stoletjem, torej ob času nove dogme o nezmotljivosti papeža. Eden izmed glavnih vzrokov napak, ki jih sedaj počenjamo v naši državni politiki je, da se Jugoslovenci v obče nismo nikdar dosti brigali za veliko politiko in nismo upoštevali, da je papeštvo in njegova cerkev tako tesno spojena s politiko držav in narodov, kakor vršiči in veje drevesa s koreninami razpletenimi pod drevesom. Ravno naša Jugoslavija s svojimi raznoterimi verstvi pa je pred vsemi drugimi državami postala prizorišče velikih verskih in cerkveno-političnih vprašanj, s katerimi se bo moral vsakdo izmed nas hočeš-nočeš resneje baviti. In ravno Orlovski tabor v Mariboru stoji pred nami kot memento, kot znamenje na nebu za veliki, morda za največji, najusodnejši kulturni boj, ki se ima odigrati v doglednem času ter odločiti usodo »nezmotljivega« papeštva in edinozveličavne katoliške cerkve.

Drugič pa hočejo dobiti priliko, da bi lahko s podkupovanjem in z obljubami, z grožnjami in lažmi terorizirali naše dobre koroške Slovence, da glasujejo pri plebiscitu za Nemce.

Italijani pa, ki so šuntali Madžare, Rumune, Bolgare in Albance proti nam, samo da bi lahko v kalnem ribarilu, igrajo tudi tukaj pokrovitelje Nemcev in vplivajo na svoj način na entento, da naj ugotovi zahtevam Avstrije.

Toda tu so trčili ob nas, ob Jugoslovence, ki imajo v tem vprašanju vsaj toliko govoriti kakor Nemci. Kakor se mi ne vtikamo v nemško cono B, tako ne dovolimo na noben način, da bi smeli Nemci nemoteno agitirati med našimi ljudmi in jih terorizirati.

Za nas govori jasno mirovna pogodba, ki je določila v § 50., da mora obstojati demarkacijska črta nespremenjena do izvršenega plebiscita.

Cona A naj ostane pod upravo Jugoslavije, cona B pa pod upravo Nemcev. Ker so pa zakoni, po katerih se v obeh conah vrši uprava in vzdržuje red in mir, različni, je nemogoče, da bi se mogel vzdržati red in mir v slučaju, da bi se odstranila demar-

kacijska meja. To je bilo jasno tudi ententi, ko je ustvarila § 50. mirovne pogodbe.

Toda ententa je več kako enkrat dokazala, da je nobena pisana ali dana beseda ne veže, ako gre za koristi ene izmed velesil.

Tukaj ima velik interes, da nas oslabi in poniža, Italija.

Italija, v kateri so, štrajki in male in večje revolucije na dnevnem redu, bi rada s homatijami na Koroškem odvrnila našo pozornost od Primorja.

Nadalje pa sega s svojimi grabežljivimi kremplji po novih naših biserih, po Bledu in Bohinju, ki naj tvorita zvezo med Italijo in Koroško, ako bi pripadla Nemcem.

Ali ni ravnala ententa z Jugoslovenci, ki so ji s potoki krvi pripomogli do zmage, od vsega začetka pristransko in krivično, ko ni hotela priznati našim bratom v Primorju plebiscita, temveč samo na Koroškem?

In kako krivično je postopala proti nam tudi tukaj, ko je dala severni del slovenske Koroške, cono B, pod nemško upravo, samo da jo zasigura Avstriji kot plačilo za to, da se ni priklopila Nemčiji!

In sedaj hoče ista ententa na pritisk

prvotne krščanske ideje v prerojeni narodni cerkvi. Toda uspeh je bil ta, da je nad to idejo zmagala ideja ultramontanizma, to je privrženec tistih, ki jim je čista vera sama lahko deveta briga, glavno pa jim je, obstoj papeštva v Rimu z neomejeno svetovno državno in cerkveno nadoblastjo. Vse konfiskacije cerkvenega premoženja, vse preganjanje duhovništva, ki se ni hotelo pokoriti revolucionarni vladi ni pomagalo nič, nad tisočletno suženjstvo je tedaj še pregloboko korlenilo tudi v francoskem narodu. Napoleon je bil tudi v tem oziru eden najpreteknejših politikov. Dočim je na svojih vojnih pohodih v Egiptu simpatiziral z Mohamedom in Alahom, je vrnivši se v domovino hitro spoznal, da če hoče svojo moč vtrditi, ne more iti preko papeža.

Papež Pij VI. je umrl kot ujetnik zmagovalcev njegove cerkvene države. Sledil mu je Imolski škof Chiaramonti kot papež Pij VII. Z njim je Napoleon sklenil glasovati konkordat z dne 15. julija 1801, konkordat, ki je bil pravi udarec za nezmotljivost papeža. Kajti Pij VII. je v njem vse tisto priznal, česar se je njegov prednik Pij VI. branil in radi česar je moral v ujetništvu umreti, namreč: meščansko ustavo za duhovništvo, na-

Zato mora vsakogar tudi iz političnega narodnostnega stališča zanimati vsaj površen pogled nazaj v stoletno zgodovino papeštva.

Zadnji veliki mejnik usode rimo-katoliške cerkve je francoska revolucija. Do tedaj sv. cerkev ni bila kot je danes, enotna celota, marveč skupek (agregat) katoliških državnih cerkv, stoječih bistveno pod različnim državnim pravom in zato tudi v različnih razmerjih napram Rimu in papeštvu. V nobeni izmed teh cerkv ni izvrševal papež neomejene državne nadoblasti. Rim jim je bil le versko središče, nikakor pa ne tudi vir njih pravic, ne zakonodajec za njih obrede, niti ne skupna mati verska učiteljica. Katolicizem in papeštvo sta si stala na tehtnici in vse je kazalo, da bo katolicizem nadvladal papeštvo. Toda zmotili so se tisti, ki so računali, da bo francoska revolucija izvršila to usodepolno misijo. Nasprotno, revolucija je pripravila negativno, torej nehoče teren za obnovev srednjeveške slave in nadoblasti papeštva. Leta 1797 je francoska revolucija sicer podrla dotlej nepremagljivo stavbo papeške svetovne nadoblasti, a na teh razvalinah je nehoče vzpostavila temelj novemu sistemu, novi stavbi, mogočnejši in nevarnejši kot je bila stara. Revolucija je hotela vzpostavitev

Italiji odpreti pot lačnim Nemcem in njihovim nasilnim agitatorjem v našo cono!

Toda Nemci in njihovi zavezniki se motijo, ako mislijo, da bodo Jugoslovenci prekrizanih rok dopustili, da se jim iztrgajo biseri naroda in zemlje.

Ako smejo velevali nemoteno teptati pogodbe, ki so jih same napravile in podpisale, kdo sme in more potem prisiliti nas, da jih držimo? Nas Mariborčane, ki smo najbližji sosedje koroških bratov, je ta vest zadela v živo. Zato smo se danes tukaj zbrali, da z vso odločnostjo protestiramo proti nakani entente in pozivljamo našo vlado, da stori vse potrebne korake, da se naša pravica pod nobenim pogojem ne tepta in gazi, ne na jugu in ne na severu.

Mi nočemo izzivati na vojno. Toda prepričan sem, da se naše hrabre čete, ki stojijo ob demarkacijski črti ali ki jih še postavimo tja, ne bodo na noben način umaknile, naj grozi ententa s čim hoče. In za to vojsko stoji cel narod, ki stoji tokrat svojim pravi sovražnikom nasproti. In z nami je pravica in sreča junaška.

Turistika in Slovenci.

V sobotni številki „Delavca“ se je nek hribolazec pritoževal, da se na našem slovenskem Pohorju preveč šopiri nemščina. Pritrjujem dopisniku v polnem obsegu, pripomnim pa, da smo v veliki meri tudi mi sami krivi, če na naših hribih še danes prevladuje nemščina. Zadnjič se je meni nasproti izrazil znan Nemec iz Maribora, hvaleč lepoto Pohorja, da hodijo na Pohorja skoraj sami Nemci, Slovencev da je le kakih 10%, da ti raje hodijo v gostilne itd. itd. Žalostno, a resnično. Naši Slovenci hodijo prav pridno na izlet, toda skoraj vedno samo v Limbuš, Pobrežje ali k večjem v Slivnico kjer jih vidiš pri Robiču, Balonu in Lesjaku. Med tem pa Nemci pridno zahajajo k Sv. Arehu, k Sv. Bolfenku in drugam na naše lepe Pohorje. Zato se ni čuditi, da slišiš skoraj le nemško govorico in nemško petje po naših hribih. Tudi drugod ni bolje, tudi drugod Slovenci premalo hodijo na planine. Zato se pa čuljo naši Nemci in nemčurji prav domače na naših hribih in postajajo vedno bolj predrzni. Tako sem bil n. pr. predzadnja nedeljo na Sv. Uršuli, in glej, že prvi turisti, ki sem jih srečal malo pod vrhom, so bili sami Nemci, bilo jih je kakih deset, medtem ko je bilo isti dan

rodno (francosko cerkev), civilno poroko, odobritev vseh papeževih odredb po francoski vladi, določitev praznikov od strani vlade itd.

Ta kupčija je konsulu Bonaparti prinesla 18. maja 1804 rimsko-cesarsko krono Napoleonu I. iz rok Pija VII. Tako je Napoleon postal pravi namestnik božji na zemlji, a papež je bil njegov prvi dvorni kaplan.

To razmerje seveda ni trajalo dolgo. Prva božja prijateljstva sta se sprla. Posledica: Napoleon je Pija oropal zadnjega kosa cerkvene države, mu nakazal dva milijona letnih dohodkov dopustivši mu še vse osebne pravice; toda ko je papež svojega božjega namestnika preklel, je postal tudi Pij VII. ujetnik Napoleona I. Še le kot ujetnik se je papež dne 13. februarja 1809 svečano odpovedal svoji posvetni oblasti. Že 24. marca pa se je tedaj še nezmožljivi papež domislil, da se je 13. februarja zmotil in preklel je svojo izjavo; on se ne odreče posvetni oblasti, (ki mu je gotovo ni izročil njegov Gospod Jezus, ne samo ker je ni imel, ampak, ker jo je naravnost sovražil in za vse svoje učence odločno prepovedal). Pet let je

samo kakih šest Slovencev gori. Še isti večer je prišlo šest nemškutarjev iz Guštajna, ki so še pozno v noč rogovili, če prav bi moral po hišnem redu že ob 10 uri biti mir v koči. Ob tej priliki opozarjamo oskrbnico, da take „goste“ energično opozori na mir in dostojno vedenje, ker so vendar še drugi tukaj, ki bi po noči radi spali. Kar pa presega že višek predrznosti je to: slovenski lepaki s hišnim redom so bili domalega popolnoma strgani z zida, ozir. z vrat; kakor mi je oskrbnica kočje pravila, so storile to brezdvomno neke nemške „gospodične“ iz Slov. Gradca (1), ki so bile teden prej v koči. Tudi so pokazale svojo višjo „Herrenvolk kulturo“ s tem da so v spominsko knjigo načekale razne surove opazke, tako n. pr. „Nieder mit die (1) Schiwias (živio?)“ Dotično knjigo pa je baje izročila oskrbnica glavarstvu. Radovedni smo, ali bo gospod okrajni glavar slovenjegraški kaj ukrenil v tej zadevi; če ne, bodo naši nemškutarji postali še bolj predrzni. Dalje se je ena teh finih „frajlic“ izrazila oskrbnici nasproti, da so zato prihiteli na Sv. Uršulo, ker je ta dan ravno Sokol imel svojo slavnost v Slov. Gradcu. Tudi so pele nemškonacionalne pesmi.

Sicer pa svetujem oskrbnici, da takim nesramnim izzivačem v prihodnje sploh prepove vstop v planinsko kočjo brez ozira na to, ali jih bo poklicala tudi oblast na odgovor ali ne. Schusterjeve, Prattenbergerjeve in druge „nemške“ gospodične iz Slov. Gradca pa si naj zapomnijo, da nas ne bodo več izzivale na naših tleh.

Slovenskim hribolazcem pa najtopleje priporočam, da v čim večjem številu poletijo na naše lepe hribe. Zlasti bi naj slovenski dijaki porabili svoje počitnice v ta namen; s tem bodo obenem vršili tudi lepo narodno delo na naši jezikovni meji.

Dnevne vesti.

Pogreb dra. Sušnika se je izvršil danes ob 11. dopoldne na starem pokopališču na Pobrežju. Udeležilo se ga je poleg ožjih svojcev tudi zastopstvo odvetnikov (dr. Rosina, dr. Müller), deputacija mariborskega Sokola, policijski šef dr. Senekovič, podpolkovnik Cvirn, profesor Pirc, železniški kontrolor Frole (kot edini sošolec pokojnika) in dr. Žalosten kakor konec tega nadebudnega življenja je bil tudi pogreb. Dr. Rosina je ob odprtem grobu se od rajnega poslovil v imenu odvetniške zbornice Ljubljana, v imenu mariborskih in obmejnih slovenskih odvetnikov

Pij VII. sedel kot Napoleonov ujetnik v Savoni in nazadnje v Fontainebleau. Pade Napoleon je papeža rešil 10. marca 1814. Že 24. maja se je ob triumfu vsega Napoleonu sovražnega sveta povrnil v Rim, kot vladar nad vladarji.

Ultramontanci ali današnji klerikalci so seveda iznašli bajko o božjem maščevanju in zadoščenju. Za človeka pa s svojim zdravim razumom, naj bo sicer tudi še tako veren, pa je ta dogodek pred sto leti zelo poučen, dočim naši ultramontanci še danes slepo verujejo, da je papež ne samo nezmožljiv, ampak tudi kot človek naravnost namestnik Boga samega, da se pri svoji maši celo razgovarja z Bogom, da je tudi v posvetnih rečeh vidni gospodar in namestnik Boga na zemlji, je mali grešni človek Napoleon že pred 100 leti dokazal, da je papež ravno tako človek kakor smo mi vsi, da se zato ni svet podrl, če je eden papežev umrl, drugi pa 5 let sedel v ječi daleč od Rima, da papeš sam danes blagoslovlja kar jutri preklinja in da je papež največji nasprotnik prave vere Kristusa, katerega ime le izrablja v svoje samopašne namene.

v globoko sočuvstvenem nagovoru, naglašajoč tragiko usode obče priljubljenega, nadarjenega in za slovenski narod delavnega pokojnika, zaključioč z iskrenim sožaljem na žalujoče sorodnike. Časten mu spomin!

Kam naj bi poslal papež odposlanca? V Prvačino, kjer njegovi rojaki streljajo na katoliške procesije in zapirajo katoliške duhovnike. V Trst, kjer pred smrtjo trepečejo tisoči katolikov vsled divjanja papeževih rojakov. V Reko, v Split, v Šibenik... Tja jih ni poslal, pač pa jih pošlje v pobožno Jugoslavijo, kjer jim bodo somišljeniki dra. Korošca prirejali ovacije!

Kje bodo stanovali Italijani? Seveda pri škofu Napotniku. Zbrano bo pač tam vse, kar sovraži našo državo, oziroma jo „ljubi“, ker jo je papež priznal. Napotnik bo narodnim Orlom tudi bral slovesno mašo. Nemara bodo navzoči tudi oni duhovniki, ki so trpeli pod škofom leta 1914. Če je njim prav, je nam tudi. Toda poudarjamo: Karlina, ki je bil koncilijant in tolerant, so Lahi izgnali iz Trsta, Napotnik pa je še vedno tu.

Uradna oblast. O njeni zlorabi si ne upamo pisati. Dovoljeno pa nam naj bo, se čuditi, da naši vrhovni uradi ponujajo vsem uradnikom dopuste, če le pripomorejo glorijski orlovski sejm; da ima naša policija ukaz (!) rezervirati v orlovskih dneh stanovanja, zlasti hotelske sobe za udeležence tabora, da ima torej zapostavljati interese splošnega prometa za interese strankarske veselice. V Avstriji smo doživeli marsikaj, take odkrite propagande za vladajočo stranko pa so se takrat vsaj sramovali.

Orli in plebiscit na Koroškem. Generalni vikariat v Doberli vasi je razposlal uradno okrognico, da naj se agitira za udeležbo orlovskega tabora. Slovenstvo na Koroškem od nekdaj in posebno v zdajnjih usodnih časih, trpi pod tem, da se ga istoveti s klerikalstvom. In zdaj se naj to še podčrtava! Na Koroškem nas loči od plebiscita le še par tednov. Vsak zaveden Slovenec je torej potreben doma. Toda to je klerikalcem vse eno. Glorija v Mariboru mora biti, torej mora narodna (!) duhovščina zgnati vso čredo na Tezno, pa naj se na rodni grudi zgodi, kar se hoče. Korošec in Verstovšek rabita štafažo in tej volji se ima podrediti tudi interes „zibelke Slovenstva.“

Orli za Jugoslavijo. V teh dneh, ko hoče črni orol monopolizirati vso narodnost in državno misel, je treba, da se spominjamo njegovega dela v težkih dnevih. „Slovenec“ z dne 31. julija 1914 je priobčil sledeči poziv: „Mladina slovenska! Iz vseh krajev nam prihaja neštevilno vprašanj iz krogov one slovenske mladine, ki ni poklicana pod orožje, kako naj ona pomaga pri izvrševanju naloge, ki jo hoče izvršiti sedaj naša država (t. j. Avstrija!) Čast naši mladini, ki na tako sijajen način kaže svoje patriotično prepričanje. Da bo mogoče želji mladine, ki bi rada na katerikoli način pomagala ugoditi in zadevo urediti, prosimo vso slovensko mladino, dijaštvo in drugo mladino iz raznih slojev in poklicev ljudstva, da svoje naslove pošlje, oziroma se osebno zglašijo pri Zvezi Orlov v Ljubljani. V to določeni zastopnik Zveze Orlov posluje vsak večer od 7. do 9. ure v Ljudskem domu v čitalnici, I. nadstropje. Slovenska mladina prihiti, da si tako tudi ti po svojih najboljših močeh deležna nove slave naše ljubljene skupne domovine“ (t. j. Avstrije!) „Sokole“ so zapirali in zasledovali, ne po najmanjši zaslugi orlovskih somišljenikov, ki so izdali denuncijantsko okrognico z meseca julij, 1914. Mnogo, premnogo prepričanih Jugoslovenov je trpelo križev pot na ljubljanskem gradu in v drugih ječah. Orli pa so si za njih kože kupili prostorček na solncu. In danes hočejo nastopati kot narodni rešitelji, vsi ti denuncijanti iz Kranja in drugod. In njim na ljubo naj pošteno slovensko ljudstvo okraši hiše in vpije „hosana.“

„V zvezi s tem.“ Slovenski gospodar piše, da bo v orlovskih dneh manifestacija za jadransko vprašanje, v zvezi s tem pa podoknica papeževim odposlancem. Torej najprej se bo govorilo o italijanskih krivi-

čaj, potem pa bodo vodili naši Vrstovski in Žeboti verno slovensko ljudstvo klečeplaziti pred Italijani. Ali je večji cinizem sploh mogoč? Radi bi vedeli, kaj pravijo k takemu programu primorski begunci.

Hotel „Meran“ je za slovensko govorico še vedno nedostopen. Čujte kaj se nam pripoveduje: Nekdo kliče telefonično hotel „Meran“, odgovor: Hier Portier Hotel „Meran“, Sie wünschen? Stavim zahtevo slovenski. Vrtar kratkoma odgovori: Verstehe nicht, Schluss! Za četrte ure kliče isti zopet hotel „Meran“, ter stavi zahtevo nemški. Dobil je, kar je potreboval. Na koncu pa ga še vpraša, zakaj da ne govori slovenski. Odgovor vrtarjev: Ich brauche diese Sprache nicht, Schluss! Hoče li kdo komentarja k temu?

Nezavednost naših podčastnikov. Nedavno smo bili izživajoči nastop nekaterih naših podčastnikov v kavarni „Union“. V nedeljo se je skoro sličen slučaj ponovil v „Narodni kavarni“. Sedeli so tam jugoslovenski podčastniki, med njimi eden z nemško gosposično, kateri na ljubo se je cela družba zabavala nemško. Ker so se razgovarjali nemški tovariši, ki z Nemko niso imeli nič opraviti, je to nemškutarenje jugoslovenskih podčastnikov v „Narodni kavarni“ razburilo sosednje slovensko omizje. Ko je eden slovenskih gostov podčastnike opozoril, da ni prav, ako jugoslovenski podčastniki v slovenski kavarni dajejo tak vzgled, so se podčastniki prevzetno izražali, češ, služili smo prej pod Avstrijo in smo govorili nemško, tudi zdaj lahko govorijo kakor hočejo. Prišlo bi bilo do spopada, da ni bila pravočasno obveščena policija. Za take podčastnike treba posebne vzgoje v narodni zavednosti ali pa — odpustnik iz naše armade.

Konzorcij inozemskih verižnikov. K tej naši notici v 160 številki našega lista pošiljata ga, Marija Rasner poročena Schreyvogel in njen soprog g. Anton Schreyvogel sledenče popravke. Omenjena ne spada k nikakemu konzorciju inozemskih verižnikov, le gospa je izvrševala do pred kratkim uradno priglasišo obrt agenturne in komisijske trgovine, da pri tem ni niti verižila niti navijala cen. Gleda prostosledov je res, da je kupila ga. Rasner nekaj prostosledov, jih odprla ter delala na njih šest mesecev, kar jo je stalo toliko, da prodajna cena ne pomeni nobenega netrgovskega dobička. V tej zadevi pa smo dobili sedaj zopet od druge strani nove informacije, ki so bistveno drugačne, kakor je vsebina naših dosedanjih tozadevnih notic. Zvedeli smo tudi, da se bo to vprašanje obravnavalo pred sodnijo in prepustimo radi tega vso odgovornost dosedanjih notic našemu poročevalcu.

Demokratski študentski dom se snuje v Beogradu. Z zidavo se začne v najkrajšem času. Centralni odbor se je obrnil na nas s prošnjo, da tudi v Sloveniji skušamo pri naprednem občinstvu vzbuditi zanimanje za to gotovo vevlačno akcijo, ki bo imela nalogo pomagati demokratski visokošolski mladini gmotno in moralno. Na naši mladini sloni v veliki meri dobrobit in procvit naše države. In tej naši mladini, ki je v resnici napredna in ki zleze le vsled borbe za obstanek tu in tam v tabor nazadnjakov, je treba dati prilike, da lahko vsaj nekaj semestrov študira brez posebnih gmotnih stisk v prestolici. Naloga imenovanega doma je ta, da se zagotovi demokratskim visokošolcem brezplačno ali po ceni stanovanje in hrana v moderni stavbi. Jasno pa je, da mora vsak visokošolec, ki ni klerikalec-separatist, živeti nekaj časa v srcu države, v Beogradu, da postane v resnici pravi Jugosloven, ki vidi moč in slaj države v narodnem edinstvu vseh treh plemen. Za to narodno edinstvo je manifestiralo zadnje dni v Beogradu nad 3000 delegatov vseh jugoslovenskih naprednih učiteljskih društev in ustanovilo tam enotno udruženje. Enotno udruženje imajo tudi demokratski visokošolci in kakor je nujna potreba, da živijo srbski in hrvaški visokošolci nekaj semestrov v Ljubljani in vidijo in spoznajo naše razmere, tako je potreba, da damo slovenskim naprednim visokošolcem

možnost, da živijo v Beogradu in spoznajo srbski narod in njegove razmere. In temu nad vse državnotvornemu cilju naj služi Demokratski študentski dom v Beogradu. Kdor prispeva kaj tej akciji, ne stori samo naši napredni mladini usluge, temveč podpre s tem državno misel in državno moč.

Sadovi hujskanja sarajevske „Srbske Zore“. Hujskajoče pisanje gotovega časopisa, pri čemer igra glavno vlogo Cukurilovičeva „Srbska Zora“ je dovedlo do tega, da sta v četrtek okoli 7. ure na javni ulici napadla dva neznana individua urednika sarajevske „Jugoslavije“ g. Ilijo Gavriča. Neznanca sta g. Gavriča izžvižgala ter se potem umaknila. Na begu je eden izmed njih zaklical, da je srbski vojak. Po poročilu „Jugoslavije“ o tem napadu ni nihče izmed njih kazal, da je srbski vojak, pač pa sta oba delala vtis navadnih pouličnih postopačev. Dogodek je izzval v treznih krogih odkrito ogorčenje, ker je g. Gavrič znan kot zmeren in rodoljuben človek.

Ravnateljstvo Slov. mestn. gledališča prosi tukajšnje slavno občinstvo, da gre kolikor mogoče na roko novim igralcem, ki iščejo stanovanja. Meblirane sobe naj se natančno upravnistvu lista.

Kongres krščanskih cerkev. Dne 12. avgusta se bo otvoril v Ženevi velik kongres vseh krščanskih cerkev, katerega se bo — kakor računajo — udeležilo okoli 500 zastopnikov krščanskih cerkev. Kongres bo trajal 15 dni.

Letošnja žetev v Vojvodini. Letošnja žetev v Vojvodini bo po vesteh, ki prihajajo, zelo dobra. Računajo, da se bo pridelalo okoli 110.000 vagovov žita. Za domačo porabo bo zadostovalo 32.000 vagonov, tako da bo za izvoz na razpolaganje okoli 80.000 vagonov žita.

Za izvoz lesa in lesnih izdelkov je določila komisija ministrstev nastopne cene: za Nemčijo, rezan in tesan les 1000 mark, okrogel les 600 mark; za Švico, rezan in tesan les 90 švicarskih frankov, za Francijo 249 frankov, za Italijo 300 lir, za Holandijo 45 frankov. Izvozna taksa znaša za tesan les 25%, za okrogej les 35%. Drva za Avstrijo in Madžarsko se prodajajo po 28.000 čehoslovaških kron za 10.000 kg, mehka drva po 26.000 čehoslovaških kron. Za izvoz se plača 35% takse.

De Mayrhofen v Sarajevu. Znani prijatelji našega naroda de Mayrhofen je imel v soboto v Sarajevu predavanja o solunski ofenzivi in bojih pohote na f ancoski fronti ter o pariški deci. Predavanja je priredilo društvo za narodno prosveto.

Razprava proti Szereju. Pred varaždinskim vojnim sodiščem se je pričela vnovič razprava v senzacionalnem veleizdajniškem procesu proti pivšemu polkovniku Viljemu Szereju in tovarišem, kojih obsodbo, izrečeno po kološvarskem vojnem sodišču, je bukreški višji sodni dvor razveljavil.

Male oglase smo predrugačili ter bodo stali odslej polovico manj kot poprej, radi tega priporočamo cenjenemu občinstvu, zasebnikom, trgovcem in drugim, ki bi radi kaj prodali ali kupili, da se poslužujejo te ugodne prilike ter inserirajo v naših malih oglaših.

Obesil, ustrelil in končno zastrupil se je 26. t. m. na Boču pri Selnici ob Dravi posestnik Jožef Šantl. Z njim je izginil pravi tip nekdanjih nemškutarskih štajercijancev. Mož je bil pijanček po Ornig-ovem receptu ter splošno znan po svoji „pristni“ nemščini. Značilne za njegovo zagrizenost so sledeče besede, ki jih je izustil tik pred prevratom: „Rajši se obesim, kakor da bil ostal pod Jugoslavijo“. Pa je le ostal. Radi njegove duševne omejenosti, ki je odlikovala tudi druge Jagritsch-eve zapeljance, ga ni nikdo preganjal. Samomor je izvršil kot žrtev štajerc-ovega strupa, ki ga je gospodarsko uničil ter mu razdejal družinsko srečo.

Vlomilec pod posteljo. V nedeljo popoldne se je priplazil v spalnico gostilni-

čarja Doppler v Selnici ob Dravi mlad vlomilec. Domača hči, ki je prišla v sobo, da zamenja večji bankovec v blagajni, ga je opazila pod posteljo. Alarmirala je takoj vse domače, ki so ga prijeli in oddali došlemu orožniku. Uzmovič je imel pri sebi vse priprave za otvoritev blagajne, ter je čakal ugodnega trenutka. Ponesrečeni vlomilec je brat onega Karla Hirschla (sedaj jugoslov. orožnika), ki je leta 1914 v svoji vsenemški podivjanosti v družbi z ubežnikom Maksom Hölzl v Mesarič-evi gostilni v Selnici ob Dravi razbil Ciril-Metodov nabiralnik.

Zlet Sokolskega Saveza SHS v Mariboru dne 29. avgusta 1920!

Šport.

Nogometna tekma „Š. K. Maribor“ proti „Rote Elf“. Jutri, v četrtek ob pol 19. uri (pol 7. uri zvečer) se vrši v Ljudskem vrtu nogometna tekma „Š. K. Maribor“ proti „Rote Elf“. Prijatelji športa se vabijo, da se tekme v obilnem številu udeležijo.

Prvenstvena tekma „Š. K. Maribor“ proti „Ilirija I“ (Ljubljana) se vrši v soboto ob 18. uri v Ljudskem vrtu. Ker je „Ilirija“ najboljšo moštvo v Sloveniji, bo zanimanje za to tekmo zelo veliko.

Za propagandni zlet kolesarjev in motociklistov na Koroško v Velikovec vlada veliko zanimanje. Deželna vlada za Slovenijo je prevzela protektorat nad izletom, ter ob enem določila posebno častno nagrado za prvaka v dirki, ki se vrši isti dan na Velikovec. Pozivljamo ponovno vse kolesarje in motocikliste, da se udeležijo zanesljivo ne glede na to, ali so člani kakšnega kluba ali ne, propagandnega izleta ter s tem pripomorejo k čim večjemu uspehu cele prireditve, ki ima le propagandni smoter, tik pred plebiscitom na Koroškem. Vsi oni kolesarje in motociklisti, ki se udeležijo izleta, naj se sestanijo v petek dne 30. julija v mariborskem Narodnem domu, kjer naj se dogovore radi skupnega odhoda iz Maribora v Velikovec. Opozorjamo, da je vožnja pri izletu popolnoma vmirjena in da je povsem zabranjeno doseči večjo hitrost. V nedeljo 1. avgusta, vsi kolesarji in motociklisti na Koroško.

Zadnje vesti.

Pogajanja za novo vlado.

Beograd, 28. julija. Pogajanja med demokracijo ter radikali za sestavo nove vlade trajajo dalje, toda doslej je prišlo do zasilnega sporazuma le v vprašanju agrarne reforme, dočim so vsa druga sporna vprašanja ostala nerešena. Posebne težkoče dela vprašanje rekonstrukcije pokrajinskih vlad, pred vsem slovenske, kjer se dr. Korošec noče odreči absolutni oblasti. Po dosedanjem poteku krize sodeč bo preteklo še mnogo časa, predno bomo dobili novo vlado, ki pa najbrže ne bo koncentracijska.

LDU Beograd, 28. julija. Na sestanku predsednikov obeh parlamentarnih skupin, ki so se ga udeležili z ene strani ministra dr. Ninčič in dr. Vesnić in z druge strani Pribičević in Drašković, se je dosegel sporazum o članu 15 volilnega zakona in o programu, da se čimprej vrše volitve v konstituanto. Na sestanku se je razpravljalo o načrtu ustave, ki ga je izdelal Protić. Načrt se je dal v tisk z načrtom, ki ga je

sestavil odbor ustavotvorne skupščine. Delegacije so se zedinili v tem, da morejo tudi posamezne parlamentarne skupine izraziti svoje misli in izjave posameznih strank se bodo tiskale vzporedno s skupnim načrtom ustave. Na ta način bo omogočeno vsem političnim skupinam, da bodo jasno in odkrito povedale svojo sodbo o najvažnejšem državnem vprašanju. Glede nameščenja uradnikov je dosežen sporazum. Tudi se je določil red za razgovore. Najprej se bo reševalo izvozno vprašanje, nato agrarna reforma in končno vprašanje pokrajinskih vlad. Istotako se je določilo, da se naroči odbornikom vseh političnih skupin, naj poskusijo najti skupno pot za reševanje spornih vprašanj.

Albanci v Valoni?

LDU Beograd, 28. julija. Iz Aten javljajo, da so Albanci dne 23. t. m. zavzeli Valono po borbi, ki je trajala šest ur.

Poljsko-ruska vojna.

DKU Washington, 27. julija. (Brezžično.) „Associated Press“ poroča iz Varšave, da izpraznjujejo Poljaki Byalistok. Od 80 tisoč prebivalcev jih je ostalo le še 30 tisoč, drugi so vsi bežali. Trgovine so zaprte. Hleb kruha stane 60 ameriških centov pfund.

DKU Varšava, 27. julija. (Brezžično.) Frontno poročilo od 26. t. m. Ob cesti Grodno-Galistok prodirajoči sovražnik je zasedel Sobolko, ob železnici Wolchowysk—Czeremoha pa Szilocz. V odseku Bercza je odbila naša 14 pešaška divizija vse sovražne napade. V Polesju se vrše izvidni boji. Na jugu smo izpraznili Brody. Na Dnjestrju v odseku Iwanowic so boljševiki prekoračili Sbrucz ter zasedli Libianko ter Czamakarczmo. Boji trajajo dalje.

Mirovna konferenca.

DKU. Pariz, 27. julija. Kakor poroča „Echo de Paris“ se konferenca v Ženevi, ki se je imela vršiti v avgustu preloži na prve dni septembra.

Zopet Srbi.

LDU. Beograd, 28. julija. »Tribuna« piše pod naslovom »Zopet Srbi!«: Predsednik poljske mirovne delegacije, Pilcz, je izjavil uredniku lista »Excelsior«, da zaupa v poljsko vojsko. Situacija je pač zelo težavna, vendar pa ne brezupna. Tudi je izjavil Pilcz, da ne obstaja nobena druga možnost zavezniške pomoči, kakor da zavezniki zalagajo Poljsko z dobrim vojnim gradivom. Edincle srbska vojska bi bila zmožna, precej odpo-

moči Poljski. Toda predsedniku ni znano, ali bi bilo to mogoče in ali je ententa že razpravljala o tem.

LDU Beograd, 28. julija. »Beograjski dnevnik« prinaša z debelim tiskom to-le poročilo: Dočim se v nedeljo pregovori glede sestave novega kabineta niso vršili, da bi bilo čimprej konec te mučne krize, so istega dne obedovali pri dr. Vesniču regent, francoski in poljski poslanik ter odposlanec Denikina, nadalje ministra dr. Korošec in dr. Kukovec. Na tem obedu so večinoma pretresovali zunanjo politiko. Poljski poslanik in Denjikinov odposlanec sta poizkušala s pomočjo francoskega poslanika pridobiti našo vlado za to, da skupno z njimi započne akcijo proti boljševikom.

Rezultat preiskave splitskega incidenta v Rimu.

DKU Rim, 27. julija. (Brezžično.) »Tribuna« poroča, da se je vršil včeraj daljši sestanek italijanskega zunanjega ministra, grofa Sforze ter ameriškega poslanika, ki je podal poročila ameriškega admirala o dogodkih v Splitu.

Nov romunski dementi.

DKU Dunaj, 28. julija. Kraljevi romunski konzulat je vnovič pooblaščen najkategoričnejše zanikati vse vesti o splošni mobilizaciji v Romuniji ter o vpadu Rusov v Besarabijo.

Nemci zaustavili čehoslovaške povratnike.

DKU. Hamburg, 27. julija. Socijalistični delavci so zaustavili transport 1000 čehoslovaških legijonarjev, ki so na poti iz Sibiri v domovino, ker so mislili, da so francoski vojaki, namenjeni proti Rusom. Posebna komisija pa je ugotovila, da so res Čehoslovaki, nakar so jih pustili dalje. Le en vagon municij ter večjo množino orožja so jim odvzeli ter izročili v nadzorstvo mesta.

Protest radi delitve Tešinskega.

DKU Tešinj, 27. julija. Danes se je vršilo tu veliko protestno zborovanje radi razdelitve Tešinskega. Istočasno so hoteli napraviti tudi Nemci podobno zborovanje, kar pa jim je poljska prefektura prepovedala. Antantna komisija je odredila vse potrebno, da se mir in red ni kalil.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Mala oznanila.

Pridnega šoferja išče okrajno glavarstvo Maribor. 3—1

2 viničarske družine s 3 do 5 delavskih moči se išče. — Vprašanja: Pacht, Zg. Sv. Kungota pri Mariboru. 2-1

Bele platnene čevlje vse velikosti ima v zalogi čevljarska obrt Ivan Krois, Koroška cesta 18. 3—1

Izgubila se je danes na Glavnem trgu siva, vezana pompadura. V njej so bili trije ključi, 2 robca in še nekaj malenkosti. Kdor jo najde naj jo odda v upravnishvu lista. 2—2

Dva sušilna „Föhn“-aparata, 210 volt, za damski salon se prodaja. Vprašanja: V. Mali, damski salon, Maribor, Šolska ulica 3. 2—1

Išče se stanovanje v boljši hiši za dijaka iz 4. letnika učiteljskega. Pomoč na upravo »Mar. delavca«. 3—1

Išče se učitelj ali učiteljica za češki jezik. Zglasiti se je pri docentu dr. Ivanu Matko, Slovenska ul. 4. 2—2

Proda se oprava za trgovinski lokal. Vprašanja v upravnishvu.

Krasno posestvo

v bližini Maribora za prodati Cena 1,300.000 kron. Vpraša se pri oskrbniku Franjo Korent, Maribor, Smetanova ulica 48. 4—1

Raznašalci časopisov

Invalidi, dobe lep zaslužek. Zglase naj se v upravnishvu „Mariborskega delavca“.

„LANA“, tekstilna tovarna d. z. z o. i. z. Zgoša, p. Begunje, Slovenija

izdeluje

nogavice, jopice, svitre in vse druge pletenine iz bombaža in volne.

Ima poseben oddelek za izdelovanje delavskih nogavic. 3—2

Kupuje vsako množino domače in inozemske volne.

Spedijski oddelek:

Prevažanje vsakovrstnega blaga na mariborskem trgu, špedicija vseh vrst, zacinjanja, prevoz z nabiralnimi vozovi na vse strani, selitve s patentiranimi vozovi, vskladiščenja raznega blaga in pohištva.

Največje domače podjetje v Jugoslaviji

„Balkan“

Trgovska, špedicijska in komisijska delniška družba

• MARIBOR •

Pisarna: Cankarjeva ulica št. 1

Telefon interurb. 375

Redne zveze z največjimi tu- in inozemskimi tvrdkami.

Blagovni oddelek:

Prodaja vsakovrstnega blaga na debelo, import ter eksport, prekmorska kupčija.

Komisija:

Prevzame se vseh vrst blago v prodajo.